

עין משפט
נר מצוה

מ:

וכתב יִיָּה גִּיטָא דְּחִירוּתָא עָל שְׁמִיָּה. לֹא נִהֵרָא לְרַצְיָנוּ שְׂמֹאל פִּי הַקּוֹנְטֵרַס דְּמַפְרַשׁ עַל שְׁמִיָּה דְקֵטֵן שְׁאִין מַעֲשֵׂה קֵטֵן כְּלוֹס לְהַמִּירָו צִבְתַּ חוֹרִין כְּמוּ קֵטֵן שְׁקֵנָה יַמְתָּמוּ מִן הַמּוֹרָה דְּלֵאִינוּ נוֹתֵן גִּט עַד שִׁגְדִּיל וְאֻעִיִּג דַּפְעוּתוֹת כְּכַר שִׁית כְּכַר שַׁעַ

ממכרן ממכר צמטלטלים (לקמן נט.)

היינו צממון דוקא דהפקר צ"ד היה הפקר א' אלא נראה לו לפרש דכתב ליה גיטא על שמיא דאפטורפוס ואע"ג דצעלמא אין האפטורפוסין ראשין להוילאן לחירות ההא כיון דעשה שלא כהוגן להקנותו לבנו קטן הפקירוהו צ"ד ונתנהו לאפטורפוס לשחררו^ב כדאמרין דאפטורפוסין תורמין ועששין לאכול^ג ואע"ג דררשין (לקמן דף נג.) אחס ולא אפטורפסי' אלא הפקר צ"ד הפקר^ד והפקירו צ"ד הצטווה לש תינוק ונתנהו לאפטורפי' שויכל לתרום ואינו אוכל טבליס וצלא קרקושי וזוי לא רלו בית דין להפקירו ליתן לאפטורפא לשחררו דלאינו נכון לעצור על דעתו של תינוק^ה ור"ם מפרש דהכא לאו קנסא הוא מדלא קאמר הוא עשה שלא כהוגן לפיכך נעשה לו שלא כהוגן דקאמר ציצמות כן יעשה לו הוי דינא כדאשכחן כג"פ

השואל (צ"מ דף קא:) 'ובדין יכול האפטורפוס לשחררו דרך מכירה כדאמרין (ט) ומוכרין אותן לאחרים ולרבי נותן דמי עצמו ויואל ואפילו צלא קרקושי וזוי אלא משום דמי חזי כחוכא ואיטלונלא שהתינוק עומד וזווח שלא למכור לפי שאצוי מלמדו לזוט ואיכא לזוט ששמיס אצל כי מקרקש ליה וזוי לא יחוש לדברי אצוי וגיטא דחירותא נמי לא הוה צריך דכסף גומר צלא שטר^ו דדוקא ציואל צראאי אצרים איכא דלמריך שטר משום דכתיב ישלחנו כדאמרין צפ"ק דקידושין (דף כד:) אלא לפי שנעשה^ז על כרחו של אצ צריך מדרבנן לגיטא דחירותא שלא יאמר לו עבדי אהא:

חיישינן שמא זיבה צו ע"א אחר. האי חיישי' הוי ודאי כמו חיישין שמא צמי מילין כתבו (לעיל דף יט:): **הוראת בע"ד** ^אדין בו'. צנוטן לא אמרין הכי דפעמיס' סבר שמקבל מידו וזכה זה והוא לא קבל^ב והא דבעי מי אוכל פירות פי' צעלמא הוא^ג כדמסיק ולא פליגי: **הקדש חמץ ושחררו בו'.** פי' צקונטרס דוקא קדושת הגוף מפקיע מידי שעבוד אצל קדושת דמיס לא דממשמע בערכין (דף כג:) וצפ' אע"פ (כמוצות דף נט:): נמי אמרין שאני קונומות דקדושת הגוף נינהו כדכאל כי' משמע דווקא קדושת הגוף מפקיע מידי שעבוד וקשה לר"ת דאי חשיב צרשמו של לזה כל זמן שלא הגיע הזמן אפי' קדושת דמיס נמי תפקיע מיד שעבוד ואי לא חשיבי צרשמו אפי' קדושת הגוף נמי לא דכי יקדיש את צימו כתיב מה צימו צרשמו אף כל צרשמו ואור"י דרנא לנטעמיה דלמר צפ' כל שעה (פסחים דף לא.) דבעל חוב מכאן ולהבא הוא גובה וחשיב צרשמו ודוקא קדושת הגוף שאין לו פדיון מפקיע מידי שעבוד כגון שור חס למזבח או קונומות דפ' אע"פ (כמוצות דף נט:): ואלטלא דפרסוקא מיתנתא ציצמות צפרק אלמנה (דף סו:)^ד דכיון שחל שעה אחת מו לא פקע דלא עדיף שעבוד^ה מנתינת דמיס^ו וכן חמץ וכן שחרור ומפרש צירושלמי טעמא משום דלא מזינו עבד משתחרר וחזור ומשמעבד והיינו דכפרישית דקדושת הגוף כיון דחיללא^ז מו לא

פקע אצל קדושת דמיס לא אליס כח הקדש מנח מקדיש כיון דיש לה לבעלים ציוכל^א והא דלא חשיב רצא מת כגון ההיא דאלטלא וע"ז כגון שעשה צימו אפותיקי ומכרו (צ"ק יא:) דאין צעל חוב גובה ממנו^ב התם קאנתא דרבנן היא משום פסידא לקוחות^ג דלית ליה קלא דלא צעשה עבדו אפותיקי ומכרו עבד חוב גובה הימנו (סס) כיון דלית ליה קלא ומהריס הלקוחות^ד ועוד ש' לומר דלא חשיב אלא הנך מלתא שהם משייתו או כרייתותו דשחרורו שמענין ממתניתין דהכא ומזמן דפרק כל שעה (פסחים דף לא.) וקונומות צפ' אע"פ (כמוצות דף נט:): אצל מת וע"ז ומכר דלא שמעינן להו ממשנה או מברייתא לא חשיב ובפרק המניח (צ"ק דף לג:) דלמר הקדישו מוקדש משום דרבי אצהו אצל קדושה גמורה לא איכא לאוקמי אפילו נמצא למזבח אפילו הכי אין מפקיע מידי שעבוד דיוזן דכיון דלאנו דאין פליגי לרי' ישמעאל כדמפרש צפרק המניח (סס) מודה רבא דלמפרע הוא גובה ואם תאמר כיון דקונומות מפקיעין מידי שעבוד כהקדש א"כ כל לזה יפקיע נכסיו מן המלוה שיאשר עליו צקונומות וי"ל דלחלמיה רבנן לשיעבודיה דבעל חוב כדאמר צפ' אע"פ דלחלמיה רבנן לשיעבודיה דבעל חוב פריך וכיון דמשעבד לה^ב כל כמיניה דמפקיע ליה לשיעבודה^ג אלמא דלחלמיה נמי לשיעבודה דאשה והא דלמרין צפרק אלמנה (יצמות דף סו:)^ד דקנייה מיתנתא ומפקע ליה לשעבודה דאשה^ה יא' לחלק דלא אמרין אלמנה אלא צקונומות דלא מיתקרי אלא אצל חוב

השולח פרק רביעי גיטין

ומקריקש ליה. עבדא: זוזי. דבר מועט לינוקא ולא ילטרכו צ"ד לכופו שהוא ישמרכוהו מדעתו בשביל זוזי. וכלאו קרקושי וזוי לא אפשר דינוקא לאו בר כפייה הוא ואפטורפוסין אין ראשין להוילא עבדים לחירות ולא לחוב ליטומיס כדאמרין בהנוקין (לקמן

דף נג.) ותינוק זה מקחו מקח וממכרו ממכר צמטלטלין כדתנן (לקמן דף נט.) הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר צמטלטלים ואפטורפוס מוקמינן לעיין בתקנתו לשומו צדמים מעולים: ה"ג **האומר עשיתי פלוני עבדי בן חורין עשוי בן חורין הכי הוא בן חורין הכי הוא בן חורין.** כלומר בא' מן הלשונות הוא בן חורין. כלומר בא' מן הלשונות הללו הכי הוא בן חורין: **אעשנו בן חורין רבי אומר קנה.** דהכי משמע אעשנו בן חורין בשחרור זה שאני מוסר לו עכשיו ואני מוקמינן לה בדכתיב ליה הני לשני בשטרא ומסר ליה: **וחכמים אומרים לא קנה.** שאין זו אלא הצטחה שיעשנו בן חורין לאחר זמן ובשטר אחר ועדיין לא עשה: **אמר רבי יוחנן ויוכלן בשטר.** האי האומר דקמני כותב הוא שכתב לו אחד מן הלשונות הללו ומסר לו אצל צלמיה צעלמא לא הוי בן חורין ולא פקע ממוניה מיניה ומלי' למיהדר ציה אס לא קנו מידו על ידי חליפין דהוי כקונה עצמו מידו כצקס כדאמרין לעיל^א גבי ההוא דשקל כומתיה שדא צה אי נמי שבי מרע משום דדבריו ככמוציס וכמסורים דמי. וכולן צשטר נמי דשדה הכי מפרשין(ו) דאילו דציבורא לא מיקרי(ז) ארעא. ואני שמעתי וכולן צשטר צריך לכמוז גט שחרור וכן גבי שדה צריך לכמוז לו שטר מתנה והאומר דקמני אמריה צעלמא היא ויש להקשות בשלמא גבי עבד איכא למימר בלשון חירות פקע כספיה וקנה העבד עצמו בן חורין אצל גבי שדה מי איכא למימר הכי והיכי נימא קנה נהי דגבי נתיב ומתיה נימא הכי

הודה שכבר נתן על ידי שטר או צקינן מתנה גמורה אצל אמתנה היכי נימא דקנה: **שמא זיכה לו.** גט חירות: **על ידי אחר.** ואמר לו זכי צו לפלוני וזכות הוא לו וזכין לו שלא בפניו: **הודאש צעל דין.** עבד וכן מקבל מתנה כיון דלמר לא קבלתי נאמן ויכול זה לחזור ולזכות צו אס ירצה דלמרין טעה כסבור שקבלה זה מידו: **משלישין.** ציד שליש נאמן עד שצא אליהו: **הא צאצא הא צצאל.** אס מקבל מתנה עצמו צמיס ואמר לא נתן לו נאמן ואוכל הנוטן את הפירות אצל אס מת ועצו אמר לא נתן שעה זו לאצא משלישן דשמא יצואו עדים^א שמכרה לאצוי זה לא ידע: **בתנאי אפותיקי.** אס לא אפרע לך חובך ממקום אחר הכי זה לפניך לגבותה: **ושחררו.** צגמרא מפרש לה לכולה: **גב' שורס דרין אין טעבד חייב כלום לרבו שני.** שלא היה גופו קניי לו אלא משועבד ואמי שחרור ומפקיע שעבוד כדכצא: **הקדש.** עשה שורי אפותיקי והקדישו קדושת הגוף למזבח. ודוקא קדושת הגוף דקדושת דמיס לא מפקעה שעבוד כדתנן (ערכין דף כג:): מוסיף עוד דינר ופודה את הנכנסים הללו: **חמץ.** עבד כוכבים שהלוח את ישראל שעבד לו חמצו ולא הרהינו אללו אמי איסור חמץ ומפקע לשעבודיה דעובד כוכבים והוה ליה חמצו של ישראל שעבר עליו הפסח ואסור בהנאה: ואמר

היה וראויה לפקוע כדאשכחן צדה מקנה כשהקדיש לוקח דחורת ב"ח אינו מפקיעו. רש"י^א. 10. בדשעה שהלוי איסור חמץ ואיסור שחרור היו ברשות העבדים והיה להם בח לחול: מוסי' ה"ה"ש' כמוצות נט: ד"ה הקדש. י'. אף גביית בעי"ח מפקיעו ואתי מלוה וטרףי ואתי מלוה ופריך ואפי' בשעבוד גרידא בלא אפותיקי. רש"י^ב. 11. דהקדש כללא הוא לכל דבר שנאסר גופו שאין לו פדיון. רש"י^ג. 10. דמפקיע מידי שעבוד, כגון, רש"י^ד. כ. משום דלא הוי כטעמא דארני דמן הדין לא מפקע אלא. מוסי' צ"ק. ד"ה הקדש. כא. ולא מדינא, דאי מדינא, כי היכי דפקע כח המוכר מהחפץ אגב מוקרעני דאית לי קלא, בעי"ח גובה הימנו, וכדאמר^ה (כ"ב מד:) גבה מוקרעני גבה מטלטלי. רש"י^ו. כב. היכי מציי מריר לה. מוסי' כמוצות נט: ד"ה קונומות. כד. ולימא דמפקע שעבודה ע"י קנס, אי"ו. מוסי' כמוצות נט: ד"ה קונומות. ד"ה קונומות. אמאי קאמר. מוסי' כמוצות נט: ד"ה קונומות. כד. ולימא רבנן לשעבודא דאשה. מוסי' כמוצות נט: ד"ה קונומות.

וברשותו עומד חל עלי הקדש. רש"י^א. 11. דבז חוב להפקיע קדושת הקדש יותר. רש"י^ב. 10. וכין שאין פדיון מפקיעו אף שעבוד בעי"ח אינו מפקיעו. רש"י^ג. 10. בדשעה שהלוי איסור חמץ ואיסור שחרור היו ברשות העבדים והיה להם בח לחול: מוסי' ה"ה"ש' כמוצות נט: ד"ה הקדש. י'. אף גביית בעי"ח מפקיעו ואתי מלוה וטרףי ואתי מלוה ופריך ואפי' בשעבוד גרידא בלא אפותיקי. רש"י^ד. 11. דהקדש כללא הוא לכל דבר שנאסר גופו שאין לו פדיון. רש"י^ה. 10. דמפקיע מידי שעבוד, כגון, רש"י^ו. כ. משום דלא הוי כטעמא דארני דמן הדין לא מפקע אלא. מוסי' צ"ק. ד"ה הקדש. כא. ולא מדינא, דאי מדינא, כי היכי דפקע כח המוכר מהחפץ אגב מוקרעני דאית לי קלא, בעי"ח גובה הימנו, וכדאמר^ז (כ"ב מד:) גבה מוקרעני גבה מטלטלי. רש"י^ח. כב. היכי מציי מריר לה. מוסי' כמוצות נט: ד"ה קונומות. כד. ולימא דמפקע שעבודה ע"י קנס, אי"ו. מוסי' כמוצות נט: ד"ה קונומות. ד"ה קונומות. אמאי קאמר. מוסי' כמוצות נט: ד"ה קונומות. כד. ולימא רבנן לשעבודא דאשה. מוסי' כמוצות נט: ד"ה קונומות.

שהיה דשמא יבואו עדים שמסרה לאביו ובנו אינו יודע: **בתני'** עבד שנשאו רבו אפותיקי לאחרים ושחררו ממורת הדין

מסורת הש"ס

א) [לקמן סד. קדושין סה: צ"מ ג:]: ב) צ"ק. ג. יבמות מו. וטו: כמוצות נט: מריס פו: א) [דף לג:]: ד) צמ"א: וכן כולן צשטר צדה הכי פירוש, א) צ"ל שמפרש, ו) 51"ל והקדש,

מוסף רש"י

הוראת בעל דין כמאה עדים. צמ"א^א היא בתוספתא דצ"מ צ"פ ראשון (צ"מ ג:): דכתיב (שמות כב) אשר יאמר כי הוא זה, הכי שמקם על מקלם היראלמו (קדושין סח:): הקדש חמץ ושחררו מפקיעין מידי שעבוד. הקדש, כגון שעבד שורו לבעל חוב וחזו והקדישו, מפקיע שעבוד המלוה וגובה חצו ממקום אחר וזה כבר לקרינן ואינו גוף, דלא היה קרי ליה אלא לגבייה צעלמא, ודוקא דקדש הגוף אצל קדושת דמיס דקדק היתא לא מפקיע שעבוד, דמקנן בערכין (כג:): מוסיף עוד דינר ופודה את הנכנסים הללו כי' (כתובות נט: ובעניין יבמות מו. ונדרים פו: ובצ"ק 3.) מתקן, ככרי שהיה את ישראל על חמצו ולא הרהינו אללו, דלמחוסר גופייהן, שהיה עומד חמקן צבימו של ישראל ואין לנכרי עליו אלא שעבוד, כשאל עת צבימיו מפקיע איסור חמקן את שעבוד הנכרי ומיצי ישראל לבער, והא דמקנן צפסחיס (ג:): נכרי שהיה לישראל על: חמצו מותר בהנאה לאחר הפסח, מוקי לה רבי הסס בהשתינו אללו שנתנו תשטין ציד נכרי, דלא מחוסר גופייה ולא שעבוד אלא קנייה ממש (ב"ב צ: ובניין יבמות מו. וסו: וכתובות נט: ונדרים פו:) ושהיה ישראל שעבד עבדו לבעל חובו ושחררו הלוה, יאל לחירות, והמלוה גובה מלוה שלו ממקום אחר (יבמות טו. ובעניין שם מו. וכתובות נט: ונדרים פו:).

מוסף תוספות

א. אבל להחיות בבת חורין אין כח ביד ביד" לעשות בשמו של קטן. מוסי' ה"ה"ש'. ב. ואח"כ כותב לו אפטורפא נט על שמו של אפטורפא לפי שהפקירוהו ביד האפטורפא. בשרותו של אפטורפא. רש"י^א. ג. אבל לא להחיות. רש"י^ב. ד. דלחנתן היתומות ויהיה להם מה שיאכלו. רש"י^ג. ה. דכל היכא דאיכא למעבד קנתא ליתוקא. רש"י^ד. ו. וניקי אפטורפא לשוים את העבד בדמיים יפים וכו' ויכתוב לו שטר של ויהא להם מוסי' ה"ה"ש'. ז. ויבאנח שנתן לו מקצת דמיים וכו' על שטר של המזור קנה עצמו בכסף. מוסי' ה"ה"ש'. ח. אפטורפוס. מוסי' ה"ה"ש'. 10. מוסי' הוראת המקבל ואי' אדרבה גבי נותן גיטא הוראת בעי"ד כמאה עדים דמי וי"ל. מוסי' ה"ה"ש'. י. שטעה. מוסי' ה"ה"ש'. יא. כגון שצהא לאחר ליחתי לו. אבל המקבילו דאי אכל בידו של שותן לו כמה לטעות. מוסי' ה"ה"ש': לפי שהנותן קדמה לו מחשבה לית אותה קודם שיהננה ופעמיס שהווא סבר שנתן מפני שעלה בדעתו שיתן והוא לא נתן אבל המקבל אלא קיבל אין שטעה. רש"י^א. יב. כשואל פי' הברייתא כ' כלומר כיון ששניין אומרין שאניה שלהן, שחלה אומר שנתן והלה אומר שלא קיבל מי אוכל פירות. רש"י^ב. ועי' מוסי' א. דכיון דבישעת הקדש איכא של מוקדיש הוא וברשותו עומד חל עלי הקדש. רש"י^ג. 11. וכין שאין פדיון מפקיעו אף שעבוד בעי"ח אינו מפקיעו. רש"י^ד. 10. בדשעה שהלוי איסור חמץ ואיסור שחרור היו ברשות העבדים והיה להם בח לחול: מוסי' ה"ה"ש' כמוצות נט: ד"ה הקדש. י'. אף גביית בעי"ח מפקיעו ואתי מלוה וטרףי ואתי מלוה ופריך ואפי' בשעבוד גרידא בלא אפותיקי. רש"י^ה. 11. דהקדש כללא הוא לכל דבר שנאסר גופו שאין לו פדיון. רש"י^ו. 10. דמפקיע מידי שעבוד, כגון, רש"י^ז. כ. משום דלא הוי כטעמא דארני דמן הדין לא מפקע אלא. מוסי' צ"ק. ד"ה הקדש. כא. ולא מדינא, דאי מדינא, כי היכי דפקע כח המוכר מהחפץ אגב מוקרעני דאית לי קלא, בעי"ח גובה הימנו, וכדאמר^ח (כ"ב מד:) גבה מוקרעני גבה מטלטלי. רש"י^ח. כב. היכי מציי מריר לה. מוסי' כמוצות נט: ד"ה קונומות. כד. ולימא דמפקע שעבודה ע"י קנס, אי"ו. מוסי' כמוצות נט: ד"ה קונומות. ד"ה קונומות. אמאי קאמר. מוסי' כמוצות נט: ד"ה קונומות. כד. ולימא רבנן לשעבודא דאשה. מוסי' כמוצות נט: ד"ה קונומות.

והאי דאמר משלישין כבדא שמת המקבל ובנו אומר לא נתן שהיה זו לאבא משלשים הפירות ביד שליש עד שיתרצו בין